

КҮЛТЕГІН ЖЫРЫ

Күлтегін

Құтлық (Елтеріс) қағанның екінші ұлы, **Білге** қағанның туған інісі. Шешесі **Елбілге** қатұн. **Ашина** текті.

Күлтегін 7 жас кезінде әкесі Құтлық (680-692 жж. билік құрған) қайтыс болады. Қаған тағына оның інісі Қапаған (692-716 жж.) отырады.

Күлтегін мен Білге, Қапағанның інісі Бөгүні (716 ж.) тақтан тайдырып, қағандық билікті Білге қолына (716-734 ж.) алады.

Әкесінен жастай жетім қалып, ағасы Қапаған қағанның тәрбиесінде өскен . Күлтегін тым ерте есейіп, қабырғасы қатып, бұғанасы бекімей жатып, жау жарағын асынып, түрік еліне тұс тұстан төнген басқыншы жауға қарсы үлкендер қатарында тұрып, ерлікпен күреседі.

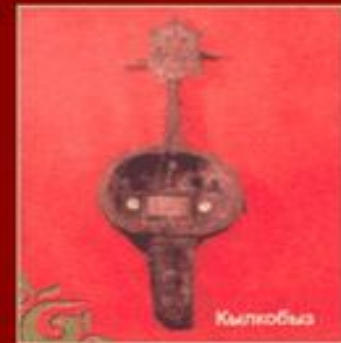

Шолу
VII – XIV ғғ. Орхон ескерткіштері.
Күлтегін. Білге. Тоныкөк.

1. Әлемдегі кереметтердің бірі – Күлтегін жырлары жазылған Орхон – Енисей ескерткіштері.
2. Руналық жазулар – қазақ жазу мәдениетінің ежелгі түрі.
3. Күлтегін жырларының негізгі идеялық мазмұны.
4. Күлтегін жырларының авторы. Тоныкүк (Тоныкөк)

ZHARAR

Ежелгі дәуір
ақындары,
ойшылдары,
ғұламалары

Эл-Фараби
Ахмет Йассауи
Жүсіп Баласағұн
Махмұт Қашқари
Сүлеймен Бақырғани
Мұхаммед Хорезми

Ежелгі дәуір
әдебиетіне
жататын жырлар

Күлтегін
Тоңыкөк
Қорқыт ата
Кодекс – куманикус
Махаббатнама
Гүлстан

Ежелгі дәуір мұралары

Күлтегін жырлары (ҮІІ ғ.)

Оғыз жыршылары

Қорқыт ата кітабы (ҮІІІ ғ.)

Ежелгі Шығыс әдебиеті
жыршылары

Оғыз – нама (ІХ ғ.)

Қожа Ахмет Иассауи

Диуани – Хикмет (ХІ)

Қорқыт

Құдатғу білік (ХІІ ғ.)

Тоныкөк

Кодекс – куманикус (ХІІІ ғ.)

Жүсіп Баласағұн

Жырды зерттелуі

Орыс ғалымы
Н.М.Ядринцев

1890ж
Орхон өзені
бойынан тапқан

Дания
ғалымы
В.В.Томсен

1893ж
Тәңір деген сөзді
оқыған

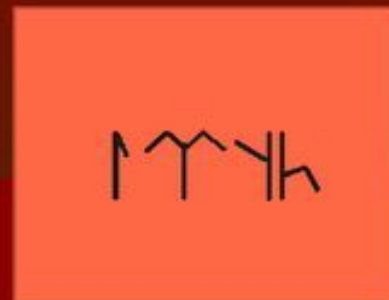
Орыс ғалымы
В.В.Радлов

Алғашқы
удармасын
жасады

Қазақ ғалымы
Мырзатай
Жолдасбеков

Қазақшаға
аударды

*Тасқа қашап жазылған жырлар
Улкен руна және Кіші руна жазулары*

“Тәңірі” сөзі

Ежелгі дәуір муралары

<i>Шығарманың аталуы</i>	<i>Авторы</i>
Күлтегін жырлары VII ғ	Тоныкөк
Қорқыт ата кітабы VIII ғ	Қорқыт
Оғыз-нама IX ғ	Оғыз жыршылары
Диуани-хикмет XI ғ	Қожа Ахмет Иассауи
Құдатғи-білік XII ғ	Жүсіп Баласағұн
Кодекс-куманикус XIII ғ	Ежелгі Шыңыс әдебиеті шығармаларын жырлаған жыршылар

